

de la moneda, mestre de la seca, mestre de certes encunyacions, lloctinent de mestre, regent de la seca, administrador de l'obra de l'or, etc., per mencionar alguns dels càrrecs que apareixen sovint a la documentació medieval de les seques catalanes i valencianes, excepte per una única i molt breu menció, limitada a l'any 1398, del càrrec de mestre general a Catalunya (sic, p. 116), que suposo que deu tractar-se del càrrec de tresorer general de la Corona (i no només de Catalunya, òbviament), que exerceix com a supervisor i mestre general de totes les seques reials. De fet, la bibliografia utilitzada sobre els estats de la Corona catalano-Aragonesa no sembla estar gaire al dia. Així, per a documentar les marques dels mestres de la moneda (sic) que apareixen a les monedes d'algunes seques, l'autor cita un treball de 1974, sense tenir en compte obres posteriors molt més precises sobre el tema, com *El flori d'or català: Catalunya, València i Mallorca* (Barcelona, 1996), de Miquel Crusafont i Rafael Comas. Quelcom semblant s'esdevé amb els patrons metrològics de referència a les diferents cases de moneda «espanyoles». L'autor es recrea amb els patrons castellans però no ofereix cap comentari sobre els catalans i valencians, malgrat l'existència d'una abundant bibliografia i discussió historiogràfica sobre, per exemple, l'ús evident de diferents marcs de referència (el marc de l'or de Perpinyà, els marcs de Barcelona i València, els marcs dels argenteres). Córdoba de la Llave tampoc distingeix les característiques qualitatives de l'anomenat argent fi de cadascun dels àmbits polítics. Assenyala que a Castella la plata fina era plata d'11 diners 4 grans de llei, però ignora el que succeïa a Navarra, Aragó, Catalunya o València. La barreja de dades procedents d'espais geogràfics i polítics diferents es percep ja a la presentació del llibre, on Julio Torres adverteix que el manuscrit 46 de la Colegiata de San Isidoro, recurrentment utilitzat en l'obra, és de probable origen mallorquí i, consegüentment, no tan representatiu de les pràctiques castellanes com l'autor pretén a través de la seva investigació.

A. N. S.

CRUSAFONT I SABATER, M. *Catàleg general de la moneda catalana: Països Catalans i Corona Catalano-Aragonesa (s. v aC. - s. XX dC)*, Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (Institut d'Estudis Catalans), Barcelona, 2009.

Com un volum extra dins la col·lecció *Història Monetària Catalana*, apareix ara aquest catàleg de totes les monedes catalanes, que complementa els estudis analítics i documentals que contenen els volums dedicats a cada època.

Es tracta, sobretot, d'una eina per a classificar, amb les simplificacions a què obliga l'amplitud del període estudiat: 25 segles. L'avantatge principal és que

amb un sol llibre es pot classificar qualsevol de les monedes emeses al nostre país i a tots els altres que en depengueren o s'hi relacionaren políticament. Això significa, d'una banda, atendre l'expansió occitana dels segles XI-XIII amb les emissions de Carcassona, Besiers, Rodés, Provença, etc., i de l'altra l'expansió mediterrània, amb les monedes batudes a Sicília, Sardenya, Nàpols, Atenes i Neopàtria, Acaia i Albània.

Hi havia dues etapes de difícil definició. D'una banda, els antecedents, és a dir, totes les emissions anteriors a la formació de l'Estat català, i de l'altra, l'àmbit a considerar després del 1714. L'autor ha conclòs que la millor solució és la que apliquen la major part dels altres països: establir l'àmbit nacional actual, que es correspon als Països Catalans, i tenir en compte els antecedents i les emissions posteriors dins d'aquest territori. L'autor conclou que és una opció discutible, però que és la que li ha semblat més lògica.

El resultat és la catalogació d'unes 7.000 monedes que abracen les etapes grega, púnica, ibèrica, romana, visigoda, musulmana, medieval cristiana, moderna i contemporània. L'autor ha fet constar el seu agraïment als estudiosos Eduard Domingo pel que fa a la part musulmana i Leandre Villaronga pel que fa a les il·lustracions de la part corresponent a l'Edat Antiga, tot assenyalant, però, que ha ordenat el material segons els seus criteris.

Hi ha dos avantatges principals en poder disposar ara d'aquest llibre. D'una banda, amb una sola obra podem classificar qualsevol moneda catalana, cosa que abans exigia la manipulació de no menys d'una dotzena de llibres. De l'altra, les catalogacions estan posades al dia, amb l'addició de totes les novetats. En aquest sentit, cal assenyalar el cas, per exemple, de la moneda catalana municipal, que tant ha avançat en aquests darrers anys.

L'autor ha procurat il·lustrar almenys els tipus que ha establert, però no sempre li ha estat possible, per la manca d'antecedents sistemàtics.

Una de les etapes que fan més útil l'obra és la de les èpoques moderna i contemporània, ja que, a part d'alguns catàlegs comercials generalment de poca credibilitat, no hi havia pràcticament cap catalogació exhaustiva.

La part teòrica es limita a assenyalar alguns casos en què l'autor ha pres altres rutes que els autors de les monografies i per a la resta, es refereix a la part documental i interpretativa que contenen aquestes obres sectorials.

Cal assenyalar que l'obra ha tingut un acolliment extraordinari i que l'acte de la seva presentació ha estat el més multitudinari dels que ha organitzat la nostra Societat.

A. N. C.